

Ψ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

X

έρη αγρίου

αξιολογητές καθηγητές: χάρης κοντοσφύρης, δήμητρα σιατερλή, ζωή γοδόση
πανεπιστήμιο δυτικής μακεδονίας, σχολή καλών τεχνών φλώρινας

Ψ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

X

έρη αγρίου

Περιεχόμενα

8	Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα
22	Χρώματα και ίχνη
34	Εικαστική παράδοση
36	Βιβλιογραφία- περιοδικά

ΚΛΩΘΩ, 2014,

Εγκατάσταση, Διαστάσεις μεταβλητές,
Χαρακτικό, λινάτσα, νήμα, ρόδια από γυψόγαζα

Με το λύχνο του άστρου,
στους ουρανούς εβγήκα
Στο αγιάτι των λειμώνων
Στη μόνη ακτή του κόσμου.

Που να βρώ την ψυχή μου.
Το τετράφυλλο δάκρυ.

Οδηγέ των ακτίνων
και των κοιτώνων Μάγε
Αγύρτη που γνωρίζεις
το μέλλον μίλησε μου.

Που να βρώ την ψυχή μου
το τετράφυλλο δάκρυ

Οδυσσέας Ελύτης.
Άξιον Εστί, (απόσπασμα)

Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα

Μοιάζει πως έτσι είναι σχεδιασμένο από την αρμονία του σύμπαντος να ισορροπεί η ζωή σε δίπολες έννοιες, φως και σκοτάδι, ζωή και θάνατος, αρχή και τέλος, ορατό και αόρατο, έννοιες στις οποίες προσπαθεί να ισορροπήσει και η ψυχή καθώς ψάχνει να βρει το μονοπάτι, κρυφό ή φανερό, που θα την οδηγήσει στην τελείωση της.

Με στόχο απόλυτο να βρούμε την ψυχή μας ξεκινάμε την περιπέτεια της ζωής. Η άφθαρτη έως εκείνη τη στιγμή οντότητα αναγκάζεται να ξεχάσει προυπάρχουσες μνήμες καθώς εμπλέκεται στο κόσμο της γέννησης και της φθοράς.

ΨΥΧΟΣΤΑΣΙΑ, (τρίπτυχο), 2014,
35x94, 28x94, 35x94
Μελάνια σε χαρτί, χαρτακικό, νήμα,
ρόδια από γυψόγαζα

Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα

Το δίπολο λοιπόν ξεκινάει από την στιγμή της γέννησης. Η πρώτη πληροφορία που λαμβάνει το βρέφος είναι ο διαχωρισμός του από την μητέρα. Η μητέρα είναι πάντα ο πρώτος φορέας της εικόνας της ψυχής, συνδέεται με την ιδέα της ίδιας της ζωής. Το ενιαίο μέχρι τότε περιβάλλον του στη μήτρα, τώρα ξαφνικά γίνεται δύο. Αφήνει την προστασία της μήτρας της, και κερδίζει την πρώτη του πνοή μέσα από ένα δυνατό κλάμα.

Η λέξη ψυχή προέρχεται από το ρήμα ψύχω, που σημαίνει πνέω, αναπνέω, φυσώ, γι' αυτό ψυχή αρχικά σημαίνει πνοή, φύσημα, δηλαδή αναπνοή, ζωή. Η ανάσα είναι το πρώτο φαινόμενο που σημαδεύει τη ζωή και το σταμάτημα της το πρώτο που σημαδεύει την κατάσταση του θανάτου.

γέννημα, 2013,
24.5x29.5

χαρακτικό, χαρτοπετσέτα, γάζα, νήμα

ΑΤΙΤΑΟ, 2013,
29.5 x 29, χαρακτικό, γάζα, νήμα

Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα

Ερχόμαστε έτσι στη ζωή γυμνοί χωρίς κανένα πρόσθετο προστατευτικό περίβλημα, από την στιγμή εκείνη το σώμα, ο εαυτός μας, η προς τα έξω εικόνα μας θα είναι το όχημα που θα μας μεταφέρει εδώ και εκεί. Εγκλωβισμένοι στο ίδιο μας τον εαυτό σε μια ηθελημένη απομόνωση, την ίδια ώρα πολεμάμε για την απελευθέρωση μας.

Μπλεγμένοι αναμεσα στη γνώση που αρχέγονα φέρουμε και σε αυτήν που αρχίζουμε να αναζητάμε. Το σώμα μοιάζει με ένα κουκούλι στο οποίο η ψυχή μεταμορφώνεται. Τα φτερά που υπήρχαν στους ώμους μας, ατροφούν και απλά τα κουβαλάμε συμβολικά, μέχρι να έρθει η στιγμή να τα χρησιμοποιήσουμε ξανά.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (τρίπτυχο), 2013, 50x1.57, χαρακτικό, νημα, Ακρυλικά, κάρβουνο, ξηρά παστέλ σε χαρτόνι.

Η αλήθεια βρίσκεται μέσα μας, στο όργανο εκείνο που ονομάζουμε καρδιά, αυτό είναι η πυξίδα, το κέντρο της ύπαρξης μας, η έδρα της ψυχής. Μια ευθεία διαδρομή μπορεί να είναι πολύ σύντομη αλλά την ίδια στιγμή μας απομακρύνει από την αφετηρία. Μια κυκλική διαδρομή εμπεριέχει την τάση της ψυχής προς τα έξω, όμως την ίδια στιγμή μας επαναφέρει πάλι κοντά στον εαυτό μας, μας κυκλώνει και μας κρατά στο πλαίσιο του ταξιδιού αλλά ταυτόχρονα γερά δεμένους με το κέντρο μας.

Η δισυπόστατη αυτή κίνηση της επιστροφής και της απώθησης μας φέρνει και πάλι εκεί από όπου ξεκινήσαμε.

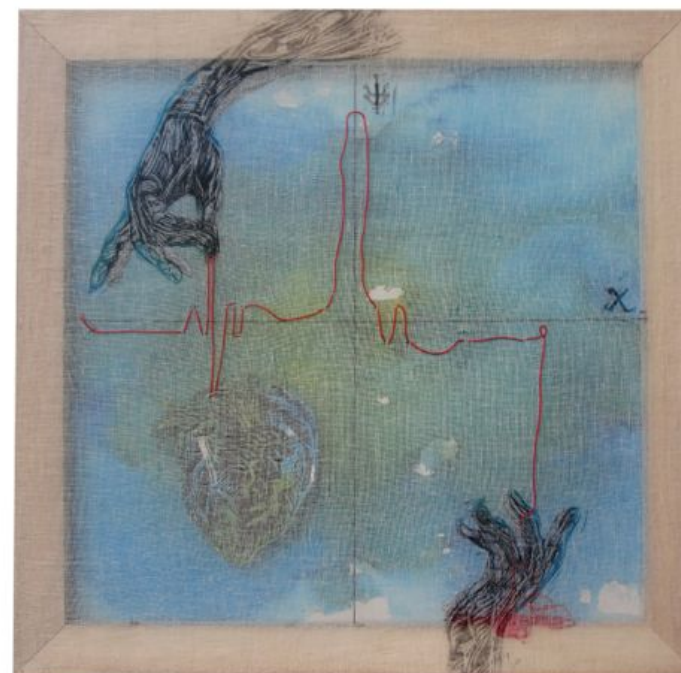

Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα

Σαν το λαβύρινθο της Κνωσσού το ταξίδι στο κέντρο του εαυτού μας. Το κέντρο του λαβυρίνθου αναπαριστά μια αιώνια κίνηση που περιλαμβάνει όλα τα παρελθόντα αλλά και τα μελλούμενα, τους κύκλους του χρόνου που γυρίζουν περιοδικά συσσωρεύοντας εμπειρίες, χρήσιμες για την εξέλιξη της ψυχής. Είναι το σημείο όπου γίνεται το πέρασμα του οριζόντιου με το κάθετο, η σχηματική παράσταση του δρόμου-περάσματος από τον ένα κόσμο στον άλλο.

Στην είσοδο του περάσματος μοιάζει η ψυχή να κρέμεται απο μια κλωστή. Ισορροπεί ή ταλαντώνεται. Ποιό είναι άραγε εκείνο το ν(ό)ημα που θα την κάνει να ισορροπήσει και να βρει την γαλήνη;

ΨΧ, 2013, 60x60,
Μελάνια σε χαρτί, Χαρακτικά, γάζα, νήμα.

Ψάχνοντας το κρυμμένο ν(ό)ημα

Ποιός να είναι ο χάρτης της
διαδρομής;

Πόσο μακρύ είναι το ταξίδι;

Είναι οι μνήμες και τα σημάδια
που αφήνουν στο σώμα μας, τα
ίχνη εκείνα που θα μας βοηθήσουν
να βρούμε το δρόμο ή κάποιο χέρι
που κινεί τα νήματα και θα μας
δοθεί ξαφνικά;

Μοίρα ή γνώση;

Όλοι γνωρίζουν το μυστικό μα
κανείς δεν το αποκαλύπτει. Με
το δάχτυλο στα χείλη φωνάζουν
τη σιωπή. Ο δρόμος απλώνεται
μπροστά σου, το εισιτήριο για
το ταξίδι είναι να ρωτήσεις, να
ζητήσεις, να «χτυπήσεις» και τότε
το δάχτυλο θα φύγει από τα χείλη,
θα γίνει το χέρι που θα δώσει την
απάντηση σε αυτά που ζητάς και θα
σου δείξει εκείνα που ψάχνεις .

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (τρίπτυχο), 2013,
50x1.57, Χαρακτικό, νημα,
Ακρυλικά, κάρβουνο, ξηρά παστέλ σε καρτόνι.

Αιτείται και θα σας δοθεί
ζητείται και θα βρείτε,
χτυπάτε και θα σας ανοιχτεί
γιατί καθένας που αιτεί λαμβάνει
και αυτός που ζητάει βρίσκει
και σε αυτόν που χτυπάει θα ανοιχτεί.

(Ματθαίος 7:7-11)

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (τρίπτυχο), 2013,
50x1.57, χαρτινικό, Ακρυλικά,
κάρβουνο, ξηρά παστέλ σε χαρτόνι.

Χρώματα και ίχνη

Η τέχνη δεν αντιγράφει ούτε δημιουργεί την ζωή, δημιουργεί χώρους καταφυγής για να τους βρει η ψυχή μας όταν το έχει ανάγκη. Μια ανάγκη λοιπόν να ορίσω έναν τέτοιο δικό μου χώρο είναι τα έργα που παρουσιάζω σε σας σήμερα. Είναι έργα μεικτής τεχνικής χωρισμένα σε δύο ενότητες με κοινό παρανομαστή το στοιχείο της χαρακτηριστικής.

Η πρώτη ενότητα αφορά ζωγραφικά έργα σε χαρτί όπου απεικονίζονται γυναικείες μορφές. Άυλες σαρκωμένες φιγούρες, σώματα σαν αρχετυπικά σύμβολα. Απο την μία στέκονται γυμνά, μοναχικά, σε ορθή μετωπική στάση σε στάση ετοιμότητας σε κοιτάζουν κατάματα ντυμένα τη σιωπή τους. Και απο την άλλη σώματα κουλουριασμένα με μπλεγμένα ή μισοτελειωμένα μέλη σε στάση εμβρυϊκή, σε στάση οπισθοδρόμησης περιμένουν την αναγέννηση. Υπάρχει μια ασάφεια και μια θολότητα στα όρια των μορφών αυτών που εντείνεται καθώς το φόντο σαν άλλο υδατινό στοιχείο εισέρχεται σε αυτές. Σε αντιδιαστολή με τα παραπάνω έρχονται κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία αυστηρά ορισμένα σε σχήμα και φόρμα και με την μέθοδο της επικόλλησης να δώσουν στις παραπάνω μορφές τη στιβαρότητα και το όριο που τους λείπει.

ΓΑΙΑ, 2012,

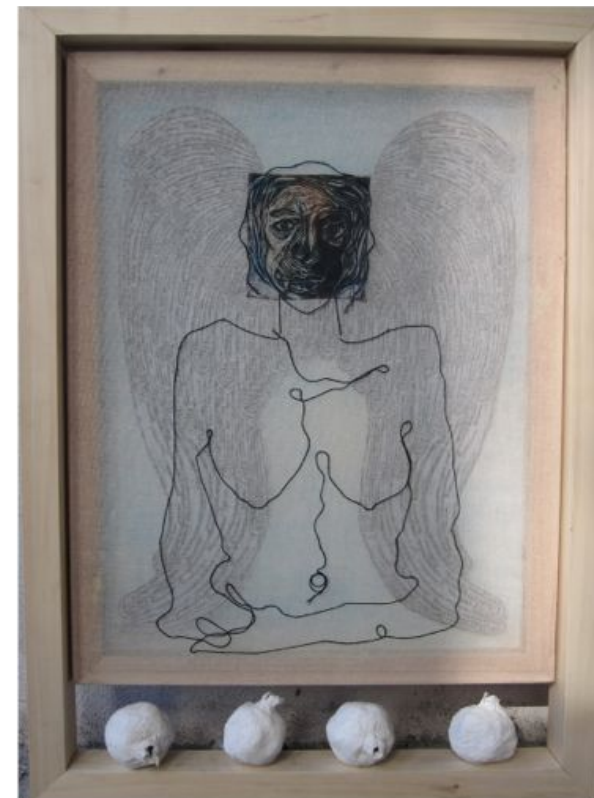
1.40x2.00, Ακρυλικά, κάρβουνο, κιμωλία, χαρτί και ξηρά παστέλ σε χαρτόνι.

Χρώματα και ίχνη

Η δεύτερη ενότητα αποτελείται από έργα στα οποία κυριαρχεί η γάζα και η κλωστή και συνυπάρχουν με χαρακτηριστικά τυπώματα σε χαρτί ή σε πανί. Στην ενότητα αυτή κάποιες φορές τα τυπώματα κρύβονται πίσω από την γάζα σαν ανεξάρτητα αντικείμενα που κινούνται με την βοήθεια της κλωστής -η κλωστή έχει διπλή λειτουργία ορίζει περιγράμματα μορφών ή συνδέει δύο επίπεδα- και άλλοτε είναι διπλά, στη γάζα και στο χαρτί, παράλληλα, και σε μικρή απόσταση μεταξύ τους, δημιουργώντας έτσι την αίσθηση ενός ειδώλου, ακολουθώντας την ομηρική άποψη σύμφωνα με την οποία τα ανθρώπινα όντα ζούν δύο φορές τη μία με μια σωματική και ορατή μορφή και ξανά σαν μία αόρατη “εικόνα” που απελευθερώνεται μόνο την στιγμή του θανάτου.

Ψυχή, 2013,
70x100, Ακρυλικά σε καμβά,
χαρακτικά, γάζα, νήμα, ρόδια από γυψόγαζα

Χρώματα και ίχνη

Σε όλα σχεδόν τα έργα υπάρχει ένας υπαινιγμός δυισμού είτε στο τρόπο κατασκευής του έργου-κύριως στην ενότητα με τις γάζες, αλλά και εικονογραφικά. Και στις δύο ενότητες, υπάρχουν κάποια στοιχεία που συναντώνται σχεδόν σε όλα τα έργα και εξαιτίας αυτής της επανάληψης κάνουν τη πραγματική τους ταυτότητα και γίνονται αρχετυπικά σύμβολα.

Τα φτερά με τους εγχάρακτους λαβυρίνθους δείχνουν εγκλωβισμό και απελευθέρωση. Για να βρει κανείς το μονοπάτι που οδηγεί στην απελευθέρωση, πρέπει να έχει ήδη ταξιδέψει το μονοπάτι που οδηγεί στο κέντρο.

ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, 2013,
70x1.38, Χαρακτικό, ακρυλικά, κάρβουνο,
και ξηρά παστέλ σε χαρτί.

Χρώματα και ίχνη

Από την παλμικότητα της, τους ταραγμούς της στην συγκίνηση και το σταματημά της στο θάνατο, η καρδιά είναι τόπος της ζωτικής δύναμης της ζωής και της ψυχής και το κέντρο των πάντων.

Το χέρι με το δάκτυλο στο στόμα υποδηλώνει την σιωπή. Το ίδιο χέρι αντεστραμμένο κρατά το νήμα, είναι το χέρι της μοίρας. Το νήμα που συνδέει την ζωή με τον θάνατο, το ίδιο που συνδέει ανά τους αιώνες το άυλο με το υλικό, την αρχή με το τέλος όλες τις φαινομενικά αντίθετες έννοιες που τελικά εμπεριέχουν η μία την άλλη. Το νήμα της ζωής, ο ομφάλιος λώρος το υφάδι του σύμπαντος, το χέρι του θεού από το οποίο εξαρτώνται όλα τα πράγματα και κρέμεται η ζωή. Ο συμβολισμός του νήματος που ενώνει, ισχύει τόσο για το μακρόκοσμο, όσο και για τα γεγονότα της ατομικής ζωής του ανθρώπου.

ΚΑΡΑΙΑ, 2013, 17.5x23.5

χαρακτικό, γάζα, ύφασμα βαμμένο με παντζάρι.

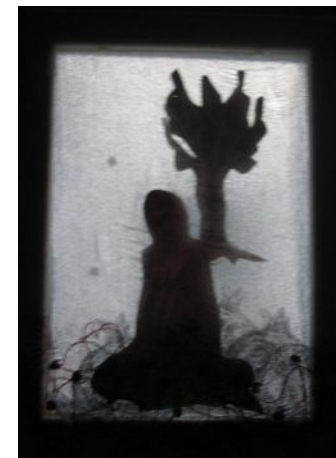
Ο ΑΣΠΑΣΟΣ ΒΑΥΤΟΣ, 2013,
35x45 χαρακτικό, γάζα, νήμα,
ύφασμα βαμμένο με κάρυ.

Χρώματα και ίχνη

Αρκετές φορές ένα κόκκινο νήμα δημιουργεί τους σπόρους του ροδιού και το τελείωμα του κρέμεται μπροστά ή πίσω απο την γάζα. Το κόκκινο θυμίζει το χρώμα του αίματος τόπου της Ζωτικής Ψυχής αλλά είναι και η ύλη που κατά την πρωτόγονη φυσιολογία, σχηματίζει το έμβρυο μέσα στη μήτρα. Έτσι το κόκκινο είναι το χρώμα της ζωής, την συντηρεί και βοηθάει στην αναγέννηση-μυητική ή πραγματική- του ανθρώπου.

Το ρόδι, καρπός με διπλό συμβολισμό, περιέχει στο σφαιρικό του σχήμα της έννοιες της ζωής και του θανάτου. Λόγω του κόκκινου χυμού του και των πολυάριθμων σπόρων του αντιπροσωπεύει την μήτρα και το ξεκίνημα της ζωής. Οι ίδιοι όμως σπόροι του, προσφέρθηκαν στη Περσεφόνη σηματοδοτώντας το πέραςμα της στον Άδη και τη μη δυνατότητα μόνιμης επιστροφής, άρα τον θάνατο. Εμφανίζεται όλοκληρο ή κομμένο, σαν χαλατικό και σαν τρισδιάστατο αντικείμενο φτιαγμένο από γυψόγαζα.

ΤΟ ΑΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, 2014,
30X40, χαλατικό, γάζα, νήμα, φώς.

ΑΤΙΤΑΟ, 2014, 30X40
χαλατικό, γάζα, νήμα, ρόδι από γυψόγαζα.

Χρώματα και ίχνη

Τα υλικά που χρησιμοποιώ είναι το χαρτί, η γάζα, η κλωστή, το πανί και η γυψόγαζα. Όλα αυτά είναι φυσικά υλικά και συνομιλούν με τις έννοιες των έργων. Το χαρτί υποδηλώνει την φθαρτή ανθρώπινη φύση, η διαφάνεια της γάζας το άυλο της ψυχής αλλά και τη προστασία των πληγών του σώματος.

Το ύφασμα γενικά είναι συνυφασμένο με την έναρξη και το τέλος της ζωής αλλά και με σημαντικά γεγονότα της. Ερχόμαστε στο κόσμο γυμνοί και αμέσως μας τυλίγουν με ένα πανί, πεθαίνουν με και μας σκεπάζουν με ένα ύφασμα. Το νήμα που εδώ συνδέει σημεία και περιγράφει μορφές, έχει χρησιμοποιηθεί για την ύφανση που στην Αρχαιότητα συμβόλιζε την υφή του Σύμπαντος.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ, 2013,
29X39, χαρτακτικό, γάζα, νήμα

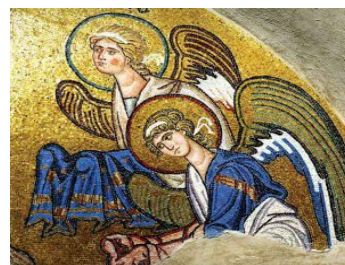
ΑΤΙΤΑΟ, 2013,
29X39, χαρτακτικό, γάζα, νήμα

Εικαστική παράδοση

Από τις φτερωτές απεικονίσεις της ψυχής των αρχαίων ελληνικών αγγείων, στα φτερά των βυζαντινών αγγέλων, στις εγχάρacteres γυναίκες αγγέλους του Γιώργου Σικελιώτη, στους αφαιρετικούς αγγέλους του Γιάννη Μόραλη, στην προσωποποιημένη αγγελική εκδοχή των εποχών και των μηνών του Γιάννη Τσαρούχη, στην Νέκυια των ψυχών του Χρόνη Μπότσογλου ξετυλίγεται το νήμα που συνδέει την δική μου δουλειά με την ελληνική εικαστική παράδοση.

Μελανόμορφη Υδρία της ομάδας του Δεάγρου. 510 π.χ

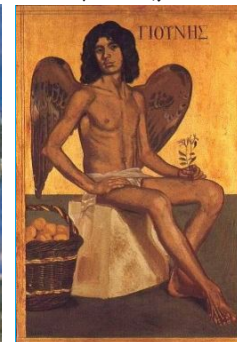

Άγγελοι από την παράσταση της Βάπτισης στην μονή Λαφνίου.

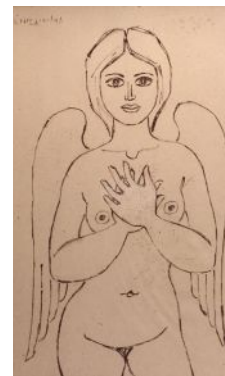
Γ. Μόραλης, Άγγελος

Γ. Τσαρούχης, Γιούνης

Χ. Μπότσογλου, Νέκυια

Γ. Σικελιώτης, Γυμνός Άγγελος

Ε. Αγρίου, Ο κύκλος της ζωής. (Λεπτομέρεια).

Βιβλιογραφία – Περιοδικά

Benoist L., (1992), *Σημεία, σύμβολα και μύθοι*, Αθήνα: Καρδαμίτσα

Carotenuto A., (2005), *Η ψυχή της γυναίκας*, Αθήνα: Ίταμος.

Conty P., (2002), *Λαβύρινθος. Το μεγάλο αίνιγμα*, Αθήνα: Αρχέτυπο.

Eliaze M., (1994), *Εικόνες και σύμβολα. Δοκίμια στο μαγικο-θρησκευτικό συμβολισμό*, Αθήνα: Αρσενίδην.

Guzman S. D., (1993), *Παιχνίδια στον καθρέφτη*, Αθήνα: Νέα Ακρόπολη.

Rohde E., (1998), *Ψυχή. Η λατρεία των ψυχών και οι αντιλήψεις περί αθανασίας στους Αρχαίους Έλληνες, Τόμος Α΄*, Αθήνα: Ιάμβλικος.

Λεκατσάς Π., (2000) *Η ψυχή. Η ιδέα της ψυχής και της Αθανασίας της και τα έθιμα του θανάτου*, Αθήνα: Καστανιώτης

Ράγκος Σ., (2010), *Μεταμορφώσεις της ελληνικής ψυχής από τον όμηρο έως τον Πλάτωνα*, Αθήνα: περιοδικό Αρχαιολογία, τευχος 118.

ΚΟΙΜΗΣΗ, 2014,

Εγκατάσταση, Διαστάσεις μεταβλητές,
Χαρακτικό σε γάζα, καρτόκουτα, κάρβουνο, νήμα, ρόδια από γυψόγαζα

Η ΨΧ στοιχειοθετήθηκε με γραμματοσειρά PF DumpOldType Writer One. Σελιδοποιήθηκε και εικονογραφήθηκε από την ΈρηνΑγρίου για την παρουσίαση της πτυχιακής της εργασίας με αξιολογητές καθηγητές τους Χάρη Κοντοσφύρη, Δήμητρα Σιατερλή και Ζωή Γοδόση. Τυπώθηκε σε τέσσερα αντίτυπα σε χαρτί Epson 90 gr. Φλώρινα, Ιούνιος 2014.

Φλώρινα

24-26 Ιουνίου 2014